

לע"נ
נתנאל בן
ציפורה
ושלמה
רפאל בן
אסתר
ת.נ.צ.ב.ה.

גליון

545

פרשת פנחס תשפ"ד

שתחזור בה. היא הסבירה לה עד כמה אסור להתיימש מעתידו של כל בן תורה בכל מצב שהוא. וכן עצם השהייה בישיבה מהווה את הערובה היחידה שבנה יישאר יהודי ירא שמים המקיים תורה ומצוות כהלכתן, דבר שסיכויי פחותים אם חלילה ייטוש את עולם התורה. הדברים היוצאים מן הלב נגעו לליבה של האם, והיא חזרה בה מן העניין.

חיים נשאר בישיבה. כעבור תקופה קצרה חלה תפנית מופלאה במצב שקידתו. חשקו ומרצו להגות בתורה גברו עשרת מונים. לאחר חודשים ספורים נמנה חיים בין הבחורים הטובים והמשקיעים של הישיבה. רבי צבי ציין באוזני, כי מרוב שקידה של שעות על גבי שעות, צבע הספסל עליו ישב חיים נדבק למכנסיו...

כעבור שלוש שנות לימוד בישיבת 'תפארת צבי', כאשר התעתד חיים לעבור לישיבת סלבודקה בבני ברק, כתב אודותיו ראש הישיבה דברי שבח מפליגים: "הבחור הנזכר נהיה למתמיד מפורסם, המפליא כל רואיו בשקדנותו המיוחדת, הוא יכול ללמוד חמש שעות ברציפות בעיון רב כשלא יודע ממה שנעשה סביבו... קנה לו שם טוב בעיר ובישיבה, ויש לו ידיעה הגונה בג' מסכתות עם מפרשים ראשונים ואחרונים, ואי"ה יהיה למאור ולתפארת בישראל, גם במידותיו התרומיות העוברות כל גבול".

לאחר המשך עליה מתמדת בישיבת סלבודקה, שם את פעמיו לעבר ישיבת מיר, שם יצא שמעו הטוב כאחד מהאיריות שבחבורה, כמתמיד עצום וכבקי ברוב מסכתות הש"ס, בהבנה ישרה ובהיקף רחב.

ראש הישיבה, מרן הגאון ר' אליעזר יהודה פינקל זצ"ל, בלהט אהבת התורה, שבערה בעצמותיו, אהב אהבה עזה את תלמידי החכמים הצעירים שהיו דבוקים ושקועים בכל ישותם בתורה. ביניהם חיבב במיוחד את הבחור החדש, הת"ח הצעיר, שבא זה עתה לישיבה, ושם את עינו עליו לגדלו, לטפחו ולרוממו.

יום אחד, הגיע לישיבה בחור משיקגו, נכדו של הגאון ר' אברהם שמואל פינקל זצ"ל [אחיו של ראש הישיבה]. הבחור עשה רושם של בחור כשרוני ושאפתן, אך היה רחוק מההווי הישיבתי. רבי אליעזר יהודה שניחן בעיניים חדות, זיהה בקרובו הצעיר משיקגו פוטנציאל מיוחד, ויכולת לגדול בתורה. הוא ביקש מהבחור חיים, שילמד עם אותו בחור

פינחס... השליב את זומתי... ולא כפיתי את בני ישראל בקנאתי (כה, יא)

אמר 'ולא כיליתי', לומר - אל תשיתו לב אל המתים במגפה - כ"ד אלף, כי אם אל כל המון ישראל אשר היו מתים לולא קנאתו. כי זכות שארית פליטת כל ישראל... תלוי עליו... וזה בעצמו רמז למעלה, 'וידקור את שניהם וכו' ויהיו המתים במגפה ארבעה ועשרים אלף', לומר שעל ידי מעשה פנחס היה 'מספר' למתים, ואלמלא זה, גם את הכל היה מכלה ח"ו (האלשיך הקדוש)

פנחס זכה במעשה אחד להציל את כל עם ישראל. כאשר יהודי עושה מעשה טוב, הוא אינו מסוגל לחזות כמה המעשה שלו ישפיע לדורות, וכבר שנינו (שבת לב): 'מגלגלין זכות על ידי זכאי'.

* * *

סיפר הגאון רבי אליעזר טורק שליט"א: שמעתי מהגאון רבי צבי אליאך שליט"א, ת"ח מופלג בירושלים ומראשי מפעל ההצלה הגדול 'לב לאחים', מעשה שהוא היה לו עד בשנות עלומיו.

הסיפור טומן בחובו מוסר השכל עצום ומלמד על כוח ההשפעה של אישה גדולה וצדקת, אשר על ידי שיחה אחת שקיימה, זכתה להיות הגורמת המרכזית לתקומה של ממלכת התורה המפוארת, ישיבת מיר המעטירה.

רבי צבי למד בצעירותו בישיבה הקטנה המפורסמת 'תפארת צבי'. בחור בשם חיים למד אתו בישיבה. מצב העניות בבית הוריו של חיים גרם לכך שאמו הגיעה למסקנה, שעדיף שבנה יעבוד ויסייע בנטל הפרנסה. האם יצאה לכיוון הישיבה, להודיע לבנה על ההחלטה. בדרך, פגשה ברבנית שפירא ע"ה, אשת הגאון ר' שמחה זיסל שפירא. כשהתעניינה הרבנית, מה מעשיה ולהיכן היא הולכת, סיפרה האם כי היא כעת בדרך להוציא את בנה מהישיבה.

הרבנית, שידעה היטב, מהו ערכו של בן תורה, ומה עתיד לצאת מבחור ישיבה, נחרדה לשמוע על התוכנית. במשך שעה ארוכה דיברה על ליבה בדברי שכנוע ותחנונים,

בחברותא, וכך יקרין עליו מאישיותו המרוממת ומגדלותו ושקידתו בתורה. בנוסף, ביקש ממנו, שילמד אותו את שפת לשון הקודש ואידיש, מכיוון שרוב תלמידי הישיבה היו בני הישוב הישן בירושלים.

חיים השקיע את מיטב מרצו בקידום הבחור החדש. הלימוד המשותף לא הצטמצם לסדרי הישיבה הקבועים. הם למדו ללא הרף, בימים ובלילות, בימי שישי ושבת, בחוה"מ ובבין הזמנים.

מי היו שני הבחורים האלו? הבחור חיים הוא הגאון רבי **חיים קמיל זצ"ל**. שקדן עצום וגאון מופלא. במשך כחצי יובל השנים האחרונות לחייו שימש כראש ישיבת אופקים, כעמוד התורה ומקים עולה של תשובה בדרום.

מספרים שרבו, ר' אליעזר יהודה, כינה אותו 'פאר הגידולים של ישיבת מיר', והתבטא, שכל יגיעתו בהקמת ישיבת מיר בארץ היתה כדאית ומשתלמת, ולו רק כדי להעמיד תלמיד מושלם כמותו!...

הבחור שעלה משיקגו, הוא הגאון רבי **נתן צבי פינקל זצ"ל**, שמאז אותה תקופה היה כרוך אחרי ר' חיים קמיל עד סוף ימיו. הוא ראה בו את רבו המובהק בתורה, בהנהגה ובעצה. כשהגיע לפרקו, נשא את נכדתו של רבי אליעזר יהודה, בת בנו של ראש הישיבה, הגאון רבי בנימין בינוש זצ"ל, ובפטירת חותנו, הוכתר על פי צוואתו לממלא מקומו בראשות ישיבת מיר.

בימי הנהגתו של ר' נתן צבי, התעצמה הישיבה ללא היכר. הוא הפך אותה למעצמת ענק של עולם התורה והישיבות כשאלפי אברכים ובני תורה גדלים בה וחוסים בצילה. הוא הנהיג בכוחות עילאיים את הישיבה מתוך ייסורי גוף קשים ומרים ובמסירות נפש, במשך כשני עשורים.

הבה נתבונן בגודל הזכות הנזקפת לאישה הצדקנית, הרבנית שפירא, ששכנעה את אמו של ר' חיים לא להוציא את בנה מהישיבה. ננסה לתאר לעצמנו, כיצד היתה נראית ממלכת התורה של ישיבות מיר כיום ללא אותה שיחה...

[מתוך 'אוצרותיהם אמלא'-פניני עין חמד']

* * *

כמו שראינו לעיל אין אנחנו מסוגלים לחזות את פירות המעשים שלנו לדורות, אבל לפעמים אנו גם לא מסוגלים להעלות על דעתנו את המשמעות של מעשה אחד, כאן ועכשיו...

* * *

בשנים שלפני מלחמת העולם הראשונה, חלה ירידה במעמדו ובחוזקו של השלטון התורכי בארץ ישראל, ויושבי הארץ לא היו כפופים לשלטון התורכי אלא לקונסולים ולנציגים של ארצות מוצאם. לקונסול אוסטריה היה מעמד

רם מאד בארץ, וכך גם לקונסול רוסיה - שהיתה לו עוצמה אדירה ורשות הדואר הרוסית היתה שייכת לו.

לקונסול הרוסי היה מזכיר, יהודי פוקר בשם סונייק. מעמדו אצל הקונסול הרוסי היה רם ביותר, והוא הרשה לעצמו לנהוג באטימות ושרירות לב, עד כדי חילול שבת בפרהסיה. ומדובר באותם ימים שבהם השבת היתה נשמרת ברשות הציבורית.

בשבת אחת יצא לו אותו סונייק, מדושן עונג, מירושלים העתיקה דרך שער יפו ופנה לשורת מצחצחי הנעלים, ניגש לאחד מהם וביקשו שיצחצח את נעליו. באותה שעה עבר ברחוב יהודי ירא שמים ושמו רבי יצחק נחום לעווי זצ"ל. הוא היה בעל הדפוס הראשון בירושלים. הלה היה בעל רגש סוער וחם ביותר בענייני כבוד שמים והיה מקנא קנאת ה' מבוזי התורה בשאט נפש. כשראה את חילול השבת המחוצף של אותו סונייק, ניגש אליו ר' יצחק נחום וסטר לו על לחיו שתי סטירות מצלצלות לעיני המוני אנשים שעמדו נדהמים ונרעשים, הן מחילול השבת ברבים של סונייק והן מהסטירות הנועזות.

לכולם היה ברור שחייו של רבי יצחק נחום אינם שווים אפילו כקליפת השום. סונייק היה ידוע כאדם חזק ובעל יכולת נקמה. לא היה ספק לאיש שאם הוא יהרוג כעת את ר' יצחק נחום, לא ייתן דין וחשבון לאיש. אף כוח בעולם לא יכול לעצור בעד סונייק לעשות שפטים באותו קנאי.

אך מה שאירע בפועל היה מדהים ביותר: סונייק התפעל מאוד מהעוז של אותו קנאי שמסר את נפשו עבור מניעת פירצת השבת. הוא החל להתבונן ולהרהר על מעשהו של האיש שמסר את נפשו, לא על גזל כספו או פגיעה אישית בו, אלא על כבוד שבת המחוללת. כדבר הזה לא ראה מעולם. אותן שתי סטירות לחי עוררו אצלו את הנקודה היהודית החבויה אצל כל יהודי אף הרחוק והנידח ביותר. הוא התחיל להתעניין ביהדות ולברר מהי חובתו של יהודי בעולמו.

לא עבר זמן רב עד שאותו סונייק הכשיר את ביתו. את כל כלי הטריפה שלו שהיו שווים הון עתק, שבר לרסיסים. קנה מערכת כלים חדשה, והכשיר את המטבח לפי כל כללי ההלכה. היהודי שב בתשובה שלימה.

ידידיו לא יכלו לעצור בעד סקרנותם: "מה קרה לחברם שהיה כ"כ רחוק מכל מושג של 'אידישקייט' ואיך הפך לפתע את עורו ושב לבוראו?". בתשובתו גולל בפניהם את כל המאורע והסביר כי דוקא הסטירה הזו היא שעוררה בו את הניצוץ היהודי הקלוש שעוד נותר בו.

"תבינו ידידי" - הסביר להם סונייק - "אני הכרתי את יצחק נחום לעווי כאדם מן הישוב. הוא לא היה שוטה. הוא ידע היטב מי אני, וברי היה לו שיש ביכולתי להרגו בירייה בלי

לתת על כך דין וחשבון לאיש. הוא גם ידע שביכולתי לקפח את פרנסתו ולמוטט את עסקיו.

העובדה כי כל אלה לא הרתיעו אותו, הביאה אותי למסקנא כי הכוח שממנו הוא מתיירא, חזק וכביר הוא משנינו גם יחד. הרכנתי את ראשי בהכנעה בפני אותו כוח אדיר וחזרתי לבוראי בלב שלם".

[מתוך הספר 'מפנקסו של רבי עמרם']

* * *

סיפר הרבנית בת-שבע קנייבסקי ע"ה: "התקופה הייתה סיום מלחמת העולם השנייה. ילדים יהודיים לא מעטים שרדו את אימי השואה כשהם נחבאים במנזרים קתוליים אדוקים. הם נאספו זעיר פה וזעיר שם על ידי אנשי הסוכנות היהודית בדרכם לארץ ישראל. דא עקא, שמחוז חפצם של השליחים היה קיבוץ 'השומר הצעיר' והמטרה הברורה הייתה לעקור מהם כל ריח של יידישקייט.

בין כל הילדים שהובאו לארץ ישראל, היתה ילדה קטנה שבאה מבית חרדי מאד. היא לא רצתה לאכול את המאכלים שהוגשו לה כיון שידעה שאינם כשרים. היא לא רצתה להתלבש בחוסר צניעות כי החינוך שקיבלה בבית הוריה היה איתן ושורשי.

המדריכים החילוניים בקיבוץ ביקשו שתלבש מכנסיים, ועשו את כל שביכולתם כדי שהילדה הטהורה תפרוק מעליה עול צניעות. אולם היא התעקשה על חצאיות בלבד, למרות הלעג הבלתי פוסק מהסביבה וחרף העונשים שהוטלו עליה, היא לא נכנעה ולא ויתרה.

באחד הימים, נקבע טיול לכל ילדי הקיבוץ. לפני הטיול ניסה המדריך לשכנעה שוב ושוב ללבוש מכנסיים כמו שאר בנות הקבוצה, אולם הצדקת הקטנה התעקשה על בגדיה הצנועים, ולא הסכימה לוותר על החצאית בשום פנים ואופן. ברוגז רב ניאות המדריך לצרף את הילדה המרדנית לטיול.

כשכל הילדים הגיעו לחיפה - יעד הטיול, הסתדרו בשורה ארוכה לפי פקודת המדריך, ויצאו לצעדה מופתית ברחוב. מאות ילדים שכולם בלבוש חילוני, וביניהם ילדה אחת בודדה בחצאית. אישה חרדית שעברה במקום שפשפה את עיניה בתימהון, מה עושה ילדה כזו בתוך המעוז החילוני של 'השומר הצעיר'? היא התקרבה כדי לחזות בפלא המוזר מקרוב, הביטה בילדה ולפתע נפלטה צעקה נרגשת מפיה: "רייזלה! הרי את זו רייזלה, ילדתה הפעוטה של אחותי!..." היא רצה אל הילדה, אחייניתה האובדת, גיפפה ונישקה אותה בהתרגשות. גם רייזלה התרגשה עד דמעות למצוא לפתע את משפחתה האובדת.

"ידענו שלאחותי יש בת קטנה שנשארה – רייזלה, אוד מוצל מאש, שריד אחרון לכל משפחת אחותי שנספתה

כולה, אולם לא מצאנו אותה בכל החיפושים שערכנו..." - אמרה הדודה.

וכך, בזכות מצוות הצניעות, עליה שמרה רייזלה הקטנה בכל כוחה למרות הקשיים, ניצלה מקלקולו של קיבוץ 'השומר הצעיר', ועברה לדור בבית דודתה השומרת על קלה כבחמורה, והמשיכה להתחנך בדרך ישראל סבא.

[מתוך הספר 'שלישי באשמורת']

קִחוּ לָךְ אֶת יְהוֹשֻׁעַ בֶּן נֹחַ אִישׁ אֲשֶׁר רוּחוֹ בּוֹ (כז, יב)

אשר רוח בו... שיוכל להלוך כנגד רוחו של כל אחד
ואחד (רש"י)

מנהיג של כלל ישראל הוא כזה שיש לו את היכולת להכיל את רוחו ורצונו של כל אחד מישראל, ולהביא אותו לעשיית רצון ה'. אחת הדרכים להשפיע ולדרבן היא ע"י עידוד ושימת דגש על הצדדים והתכונות החיוביות שבזולת. גדולי ישראל ניחנו ביכולת זו.

* * *

סיפר הרב שלמה לורינץ זצ"ל: "כאשר בני רבי יוסף אריה השלים את חיבורו הראשון 'משנת רבינו עקיבא איגר', נכנסתי עמו למרן הגרא"מ שך זצ"ל, כדי להראות לו את הכתבים ולבקש הסכמה על הספר. מרן אמר, כי חדל לתת הסכמות, כיון שקשה לו לעיין בספרים שמביאים לו, אך הוסיף: "תשאירו פה את הגיליונות, ואם יהיה לי כוח, אנסה לעיין בהם".

כשחזרנו לאחר מספר ימים, אמר מרן: "הספקתי לעיין בכמה עניינים מהספר, והחלטתי שלספר זה אתן הסכמה, כי ספר זה יהיה מצוי תמיד על הסטנדר ולא בארון הספרים. בספר הזה ילמדו, והוא יביא תועלת ללומדים". מובן שבני שאב עידוד רב מדבריו של מרן.

כאשר יצא הספר מבית הדפוס נכנסנו שוב למרן. בני אמר לו שהביא את הספר, ומרן ענה שהוא מקבל את הספר, אולם רצונו לשלם בעבורו ולא לקבלו במתנה. מרן קם, ניגש לארון ונתן לבני מאה דולר.

בני, שהיה מופתע, אמר שהספר אינו עולה כל כך הרבה, מחיר הספר הוא בסך הכל 15 שקלים, אך מרן צחק ואמר לו: "הבנתי שאתה לא לוקח בעד הספר 100 דולר, אך אני נותן לך 100 דולר כדי להחשיב את הספר, כדי שתדע עד כמה אני מעריך את הספר שלך". ניתן להבין שהאברך הצעיר קבל תוספת עידוד מהערכה מיוחדת זו.

כעבור שנה או שנתיים הביא בני למרן את הספר השני שהדפיס, ומרן קיבל את הספר. למחרת בבוקר בשעה שש,

מֵרֵן זִמְנָן אֵלָיו אֲנִשֵׁי צִיבּוֹר, בַּעֲיָקָר מַחוּ"ל, בַּעֲנִיִן צִיבּוֹרֵי חֲשׁוֹב. בְּנֵי הַבַּיִת הַחֲלִיטוֹ, כִּי הוֹאִיל וְהִכְנַס חֲשׁוֹב בְּיוֹתֵר, לֹא יִתְּנוּ לְקַהֵל לְהִיכְנַס לְמֶרֶן בְּיוֹם זֶה. וְהִנֵּה, הַגִּיעַ אֲב עִם בְּנוֹ בֶן הָאַרְבַּע-עֶשְׂרֵה, וּבִיקֵשׁ מֵהַנּוֹכַחִים אֶת רְשׁוֹתֵם לְהִיכְנַס לְמֶרֶן לְדַקָּה אַחַת בְּלִבָּד כְּדֵי לְקַבֵּל בְּרַכָּה בַּעֲבוּר בְּנוֹ שִׁיֻּלִּיחַ בְּתוֹרָה. הַנֶּאֱסָפִים אָמְרוּ כִּי לְדַקָּה אַחַת בְּלִבָּד הֵם מוֹכְנִים לוֹתֵר. "הָאֲב וְהַבֵּן נִכְנְסוּ לְמֶרֶן, וְשָׁהוּ שֵׁם זְמַן רַב" - אֹמֵר הָרַב הַיִּיזְלֵר - "לְמִיטֵב זְכֹרֹנִי לְפַחוֹת שְׁעָה-שְׁעָה וְחֲצִי. כְּשִׁיצֵאוּ, הִבִּיעוּ הָאֲנָשִׁים שֶׁהִמְתִּינוּ בַּחוּץ אֶת תְּרַעוֹמַתָּם - "הֵיִתְכֵן?! אִמְרַת שֶׁאַתָּה נִכְנַס לְדַקָּה, וְנִשְׁאַרְתָּ לְמַעֲלָה מִשְׁעָה!"

הַשִּׁיב הָאֲב: "אֵינִי אֲשֵׁם, אֲנִי נִכְנַסְתִּי רַק עַל מִנַּת לְקַבֵּל בְּרַכָּה וְתוֹ לֹא. אֲסַפֵּר לָכֶם מֵהָ הֵי: כֹּאֲשֶׁר בִּיקֵשְׁתִּי בְּרַכָּה שְׁבִנִי יֻצְלִיחַ בְּתוֹרָה, שָׁאַל מֶרֶן אֶת בְּנֵי, הָאֵם יֵשׁ לוֹ שְׂמִחָה בְּלִימוּד. הַבֵּן הַשִּׁיב, כִּי בִּאֲמַת אֵינִנוּ מְרַגִּישׁ שְׂמִחָה בְּלִימוּד. מֶרֶן שָׁאַל אוֹתוֹ: 'מִדּוּעַ?' וְהַבֵּן הַשִּׁיב: 'אֵינִי מִבִּין מֵהָ שְׂמִלְמָדִים אוֹתִי'. שָׁאַל אוֹתוֹ מֶרֶן: 'מֵהָ אַתֶּם לוֹמְדִים עֲכָשִׁיו?' וּבְנֵי עֵנָה: 'פֶּרֶק אֵלּוּ מִצִּיאוֹת'. מֶרֶן לָקַח שְׁתֵּי גַמְרוֹת, אַחַת בְּשִׁבְלֵי וְאַחַת בְּשִׁבְלֵי הַנֶּעַר בֶּן הָאַרְבַּע-עֶשְׂרֵה, וְהַחֵל לְלַמּוֹד עִמּוֹ וְלְהַסְבִּיר לוֹ אֶת כָּל הָעֲנִיִן שֶׁל 'יָאוֹשׁ שֶׁלֹּא מִדַּעַת', בִּאֲרִיכוֹת וּבִמְתִיקוֹת כְּפִי שֶׁרַק מֶרֶן יוֹדַע. לְבַסּוֹף שָׁאַל מֶרֶן: 'הָאֵם עֲכָשִׁיו אַתָּה מִבִּין אֶת הַסּוּגִיאַ?' הַבַּחּוֹר עֵנָה: 'כֵּן, אֲנִי מִבִּין טוֹב מֵאֲדָּ וְהַתְּחִיל לְבַכּוֹת. מֶרֶן שָׁאַל אוֹתוֹ מִדּוּעַ הוּא בּוֹכָה, וְהַבַּחּוֹר הַשִּׁיב: 'אֲנִי בּוֹכָה מִשְׂמִחָה, שְׂזַכִּיתִי בַּפֶּעַם הָרִאשׁוֹנָה לְהַבִּין סּוּגִיאַ עַל בּוֹרִיָּה, וְזוֹ הַפֶּעַם הָרִאשׁוֹנָה שִׁישׁ לִי טַעַם בְּלִימוּד'. רַק לְאַחַר מִכֵּן נָתַן מֶרֶן אֶת בְּרַכְּתוֹ: 'אֵם כֵּן, אֲנִי מְבָרֵךְ אוֹתְךָ שִׁיְהִי לְךָ תְּמִיד טַעַם בְּלִימוּד, וְשִׁתְּצִלִּיחַ בְּלִימוּד!" - סִיִּים הָאִישׁ אֶת הַתְּנַצְלוֹתוֹ - "אֵם כֵּן, תְּבִינּוּ שְׂאִינִי אֲשֵׁם, הַיּוֹת וְלֹא יִכּוֹלְתִי לְהַפְסִיק אֶת מֶרֶן שִׁישֵׁב וְלַמַּד עִם בְּנֵי". מִיד אַחֲרַי זֶה יֵצֵא מֶרֶן וְהַתְּנַצֵּל עַל הָעֵיכוֹב שְׁגָרָם לְכָל הָאֲנָשִׁים שְׁבָאוּ לְפִי הַזְּמַנְתּוֹ, מִשּׁוֹם שֶׁעַסֵּק בַּעֲנִיִן שְׂאִינוּ סוֹבֵל דִּיחוּי, וְהִיָּה חַיִּיב לְהַקְדִּישׁ לוֹ זְמַן. הוּא הוֹדִיעַ, כִּי כַּעַת הוּא כָּל כֵּךְ עֵיִף, שְׂאִינוּ יִכּוֹל לְקַיֵּם אֶת הַיְשִׁיבָה עִם הַמּוֹזְמִינִים, וּבִקֵּשׁ לְדַחוֹת אֶת הַיְשִׁיבָה לְמַחֲרָת.

מוֹסִיף ר' מֵאִיר: "מֶרֶן הַסְּבִיר מִדּוּעַ הוּא הָעֵדִיף לְהַקְדִּישׁ זְמַן זֶה - שֶׁהִיָּה מְתוֹכְנֵן לְכַתְּחִלָּה לְאוֹתָהּ אֲסִיפָה - לְאוֹתוֹ יֵלֵד שֶׁלֹּא הָרַגִּישׁ טַעַם בְּלִימוּד. וְכֵךְ אָמַר מֶרֶן: "לְהַרְגִישׁ טַעַם בְּלִימוּד זֶה עֵינִן שֶׁל פִּיקוּחַ נֶפֶשׁ. מִי שָׁאִין לוֹ 'גִּישְׂמָאֵק' בְּתוֹרָה, מִי שָׁאִין לוֹ טַעַם בְּלִימוּד הַתּוֹרָה, הָרִי הוּא כַּחוּלָה מְסוּכָּן. וּבְשִׁבְלֵי פִיקוּחַ נֶפֶשׁ הַיִּתִּי צָרִיךְ לְהַקְדִּישׁ לוֹ אֶת הַזְּמַן, גַּם אִם זֶה הִיָּה עַל חֲשׁוֹנֵי הָאֲנָשִׁים שֶׁהִמְתִּינוּ בַּחוּץ".

כִּיּוֹצֵא בְּזֶה, מֶרֶן זָצ"ל הִיָּה בּוֹחֵן יֵלָדִים שְׁבָאוּ אֵלָיו בְּשַׁבְּתוֹת וְכַשֶּׁהֲבַחֵן בִּילֵד שְׂאִינוּ יוֹדַע כְּרָאוּי אֶת מֵהָ שְׂלַמַּד, הַתְּקַשֵּׁר מֶרֶן לְמַלְמֵד שֶׁלּוֹ וְיַעֲץ לוֹ אֵיךְ לְלַמּוֹד עִם הַיֵּלֵד כְּדֵי שִׁיבִין וְיַדַּע כְּמוֹ שְׂצָרִיךְ, בְּדִיּוּק כְּפִי שְׁנוֹהֵג אֲב כְּלִפֵּי בְּנוֹ.

[מְתוֹךְ הַסֵּפֶר 'בְּמַחֲצֵתִים']

הַתְּקַשֵּׁר הָרַב חֲנַנְיָה צ'וֹלֵק לְבִנֵּי, וְאָמַר שְׂמֶרֶן מְבַקֵּשׁ שֶׁהוּא יָבוֹא אֵלָיו. בְּנֵי עֵנָה: "עוֹד לֹא הַתְּפַלְלֵתִי. מִיד לְאַחַר הַתְּפִילָּה, לְפָנַי אֲרוּחַת הַבּוֹקֵר, אֲכַנְס לְמֶרֶן". אֵךְ ר' חֲנַנְיָה הַשִּׁיב לוֹ: "מֵהָ אַתָּה סוֹח?! עֲלִיךָ לְבוֹא תִּיכֵף וּמִיד! מֶרֶן כָּבַר בִּיקֵּשׁ מִמֶּנִּי בְּשַׁעָה אַרְבַּע לְפָנוֹת בּוֹקֵר שְׂאִקְרָא לְךָ, וְאֲנִי אִמְרַתִּי לוֹ, שְׂאִינִי רוֹצֵה לְהַעֲרִיךְ בְּשַׁעָה כֹּה מוֹקְדָמַת. אֲבָל הוּא מַחְכָּה לְךָ כָּבַר מִשַׁעָה אַרְבַּע בְּבוֹקֵר". בְּדַחִילוֹ וְרַחֲמֵי מִיָּהֵר בְּנֵי לְבִיתוֹ שֶׁל מֶרֶן, וְתַמָּה מִדּוּעַ מֶרֶן צָרִיךְ אוֹתוֹ בְּשַׁעָה אַרְבַּע בְּבוֹקֵר. כְּשֶׁנִּכְנַס אָמַר לוֹ מֶרֶן: "אַתְּמוֹל בַּעֲרַב, כְּשֶׁנִּתְּתָ לִי אֶת הַסֵּפֶר, הַיִּתִּי כָל כֵּךְ עֵיִף וְחַלֵּשׁ, שֶׁלֹּא הִיָּה בִי כּוֹחַ לְהוֹדוֹת לְךָ וְלְהַבִּיעַ אֶת הָעֲרַכְתִּי לְסֵפֶר שֶׁלְךָ, וְאֲנִי רוֹצֵה לְשַׁלֵּם לְךָ". שׁוֹב נִיגַשׁ מֶרֶן לְאַרְוֵן, וְנָתַן לוֹ 100 דוֹלָר כְּמוֹ בַּפֶּעַם הַקּוֹדְמַת. בְּטוֹחֲנִי, שֶׁלֹּא הִיָּה זֶה מְקַרָּה בּוֹדֵד, וְלֹא מִשּׁוֹם שֶׁהוּא בְּנֵי. הִיָּתָה זֶה שִׁיטְתוֹ שֶׁל מֶרֶן לְעוֹדֵד וּלְבַנּוֹת אֲנָשִׁים, כְּדֵי שִׁיְהִיָּה לָהֶם בְּטַחוֹן עֲצָמִי וְשִׁאִיפָה לְהַתְּקַדֵּם.

* * *

הַבֵּאֵנו לְעִיל אֶת דְּבָרֵי רִש"י עַל מִנְהִיג בִּישְׂרָאֵל 'שִׁיּוּכֵל לְהַלּוֹךְ כְּנֶגֶד רוּחוֹ שֶׁל כָּל אֶחָד וְאֶחָד', וּמְבֹאֵר בְּדְבָרֵי רִש"י הַלּוֹל שֶׁגְּדֻלּוֹתוֹ וְכוּחוֹ שֶׁל הַמְּנַהִיג מְתַבַּטֵּאת בִּיכוּלַת שֶׁלּוֹ לְהַתִּיַּיֵּחַס וְלְהַכִּיל אֶת הַיְחִידִים, וְלֹא רַק בְּהַנְהַגַּת הַצִּיבּוֹר בְּכֻלְלוֹתוֹ.

* * *

הָרַב לוֹרִינֵץ כּוֹתֵב בְּסִפְרוֹ: "סִיפֵר לִי הָרַב צ. - הִיָּה זֶה בַּעַת שְׂלַמַּד בְּכוֹלֵל מְסוּיִם, וְהִנֵּה הוֹדִיעוּ לוֹ לְקַרְאֵת סוֹף הַזְּמַן, כִּי הַהֲנַהֵלָה הַחֲלִיטָה לְסוּגוֹר אֶת הַכוֹלֵל מְחוֹסֵר תְּקַצִּיב לְהַחֲזַקְתּוֹ בְּזְמַן הַבֵּא. הוּא נִיסָה לְהַתְּקַבֵּל בְּכַמָּה כּוֹלִלִים, אֵךְ אֵלּוּ הַשִּׁיבוּ אֶת פְּנֵי רִיקֵם. הוּא הִיָּה אוֹבֵד עֲצוֹת, הָרַקַּע שֶׁלּוֹ הִיָּה שֶׁל יְשִׁיבָה תִּיכוּנִית, וְלִכֵּן לֹא יָדַע לְמִי יִפְנֶה. כִּיּוּן שֶׁשָּׁמַע שְׂכוֹלֵם פּוֹנִים אֵל מֶרֶן הָרַב שֶׁךְ זָצ"ל, פָּנָה אֵף הוּא לְמֶרֶן, מְבַלִּי שֶׁהִיָּה לוֹ אִיזְשָׁהוּ קֵשֶׁר מוֹקְדָם אֲתוֹ, וְשָׁאַל מֵהָ עֲלִיו לְעַשׂוֹת בְּמַצֵּב זֶה. הוּא אָמַר לְמֶרֶן, כִּי נִרְאָה לוֹ שֶׁלֹּא תִהְיֶה לוֹ בְּרִירָה אֲלֵא לְצַאֵת לְעַבּוֹד כְּדֵי לְפַרְנַס אֶת מִשְׁפַּחְתּוֹ. בּוֹ בְּמִקּוֹם נָתַן לוֹ מֶרֶן סְכוּם כֶּסֶף נִכְבַּד הַמְּסַפִּיק לְחוּרְף שֶׁלֵם, וְאָמַר לוֹ: "לְךָ תִּלְמַד בְּמִקּוֹם שֶׁלְּבֶךְ חֶפֶץ, בְּמִקּוֹם שֶׁתִּיטֵּיב לְלַמּוֹד בּוֹ. אֵינְךָ צָרִיךְ לְקַחֵת כֶּסֶף מֵהַכוֹלֵל, אִם אַחַר כֵּךְ עֲדִיין לֹא תִסְתַּדֵּר, בֵּא אֵלָי וְאֲנִי אֲתֵן לְךָ עוֹד".

הָרַב צ. סִיפֵר לִי זֹאת בְּהַתְּפַעְלוֹת גְּדוֹלָה: "אֲנִי הַיִּתִּי לְגַבְיּוֹ אֲבָרֵךְ בְּלִתִּי מוֹכֵר, בְּלִי שׁוֹם שִׁיּוּכוֹת אֵלָיו, שְׂאֵלְתִי רַק עֲצָה, לֹא עָלָה עַל דַּעַתִּי שֶׁיַּעֲזוֹר לִי בְּכֶסֶף, וְהִנֵּה מֶרֶן נָתַן לִי אֶת הָאֲפַשְׁרוֹת לְלַמּוֹד זְמַן שֶׁלֵם, וּבִכֵּךְ לְהִישָׁאֵר בֶּן תּוֹרָה שְׁתוֹרְתוֹ אוֹמְנוֹתוֹ..."

* * *

מִמְּשִׁיךְ וְכוֹתֵב הָרַב לוֹרִינֵץ: "אֶת הַסִּיפּוֹר הַבֵּא סִיפֵר לִי הָגֵר" מְהִיזְלֵר, אֲשֶׁר הִיָּה נּוֹכַח בְּשַׁעַת מַעֲשָׂה.